

СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

©2018 ПАРХОМЕНКО Н. О., ОТЕНКО П. В., ГАМІЄ А. М.

УДК 338.34, 338.45

Пархоменко Н. О., Отенко П. В., Гаміє А. М. Світові та вітчизняні тенденції розвитку підприємств машинобудівної галузі

Метою статті виступає вивчення тенденцій розвитку світового ринку машинобудування та, відповідно, визначення особливостей і перспектив розвитку українських машинобудівних підприємств. Надано характеристику світовим ринкам машинобудування, визначено лідерів машинобудування за видами продукції. Визначено найбільш розвинені країни щодо виробництва машинобудівної продукції, а саме: країни ЄС, Китай, США та Японія. Визначено тенденції розвитку основних напрямів сучасного машинобудування: мікроелектроніки, авіаракетно-космічної промисловості, робототехніки, верстатобудування, автомобілебудування, важкого машинобудування. Охарактеризовано провідні компанії світу за рівнем дохідності в галузі машинобудування. Наведено аналіз розвитку машинобудування в Україні протягом останніх років; представлено тенденції зміни обсягів виробництва за основними видами машинобудівної продукції; визначено зміни щодо обсягів реалізації за існуючими напрямками машинобудування.

Ключові слова: розвиток підприємств, машинобудування, світові ринки, інновації.

Табл.: 4. **Бібл.:** 15.

Пархоменко Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: parkhomenko.na28@gmail.com

Отенко Павло Васильович – аспірант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

Гаміє Андрій Могамедович – аспірант кафедри менеджменту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 338.34, 338.45

Пархоменко Н. А., Отенко П. В., Гаміє А. М. Мировые и отечественные тенденции развития предприятий машиностроительной отрасли

Целью статьи выступает изучение тенденций развития мирового рынка машиностроения и, соответственно, определение особенностей и перспектив развития украинских машиностроительных предприятий. Охарактеризованы мировые рынки машиностроения, определены лидеры машиностроения по отдельным видам продукции. Определены наиболее развитые страны по производству машиностроительной продукции, а именно: страны ЕС, Китай, США и Япония. Охарактеризованы тенденции развития основных направлений современного машиностроения: микроэлектроника, авиаракетно-космическая промышленность, робототехника, станкостроение, автомобилестроение, тяжелое машиностроение. Охарактеризованы ведущие компании мира по уровню доходности в отрасли машиностроения. Приведен анализ развития машиностроения в Украине в последние годы; представлены тенденции изменения объемов производства по основным видам машиностроительной продукции; определены изменения относительно объемов реализации по существующим направлениям машиностроения.

Ключевые слова: развитие предприятий, машиностроение, мировые рынки, инновации.

Табл.: 4. **Библ.:** 15.

Пархоменко Наталья Александровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международного бизнеса и экономического анализа, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: parkhomenko.na28@gmail.com

Отенко Павел Васильевич – аспирант, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

Гаміє Андрій Могамедович – аспірант кафедри менеджменту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

UDC 338.34, 338.45

Parkhomenko N. O., Otenko P. V., Gamiye A. M. The Global and the National Tendencies of Development of Enterprises of the Machine-Building Sector

The article is aimed at researching the tendencies of development of the global market of machine-building and, accordingly, defining features and prospects of development of Ukrainian machine-building enterprises. The global markets of machine-building are characterized, leaders of machine-building as to separate kinds of production are defined. The most developed countries on producing of machine-building products are defined, namely the countries of the EU, China, the USA, and Japan. The tendencies of development of the basic directions of modern machine-building are characterized: microelectronics, aerospace industry, robotics, machine tool building, automotive industry, heavy machine-building. The leading companies of the world are characterized by the level of profitability in the machine-building sector. The results of analysis of development of machine-building in Ukraine in recent years are provided; the tendencies of change of the volumes of production by the basic kinds of machine-building production are presented; the changes concerning volumes of realization according to the existing directions of machine-building are defined.

Keywords: development of enterprises, machine-building, global markets, innovations.

Tbl.: 4. **Bibl.:** 15.

Parkhomenko Natalia O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Business and Economic Analysis, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: parkhomenko.na28@gmail.com

Otenko Pavlo V. – Postgraduate Student, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Gamiye Andriy M. – Postgraduate Student, Department of Management, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Машинобудування зараз виступає сферою діяльності, яка характеризується високим рівнем інноваційності та наукоємності. Машинобудівна галузь має особливий вплив на поширення інновацій, нових машин і устаткування, оновлення виробничих процесів у інших сферах діяльності. Впровадження та використання новітніх технологій залежить від інновацій в машинобудуванні. Машинобудування також залежить від інвестиційної активності, оскільки потребує значних капіталовкладень. Вивчення тенденцій розвитку машинобудування в різних країнах світу дозволяє визначити сильні та слабкі сторони вітчизняного машинобудування та сприятиме визначенню дієвої стратегії.

Розвиток машинобудування вивчався в працях вітчизняних і зарубіжних дослідників. Гусева О. Ю. вивчає стан і структуру машинобудування України в умовах глобальних змін [1]. Дослідження Амоші О. І. [2] охоплюють напрями перебудови та розвитку машинобудування. Стан і чинники економічного розвитку машинобудування України представлено в роботах Стадник В. В. та інших [3]. Чукурна О. П. [4]

зупиняється на визначенні стратегічних напрямків розвитку машинобудування в Україні. При цьому, слід зазначити, що особливості та сучасні інноваційні тенденції розвитку світового та вітчизняного машинобудування вивчено недостатньо.

Метою статті виступає вивчення тенденцій розвитку світового ринку машинобудування та, відповідно, визначення особливостей і перспектив розвитку українських машинобудівних підприємств.

На світових ринках машинобудування лідирують розвинені країни ЄС, Китаю, США та Японії. У зазначених країнах розвинено майже всі види сучасного машинобудування: мікроелектроніка, авіаракетна та космічна промисловість, робототехніка, верстатобудування, атомно-енергетична техніка, автомобілебудування, важке машинобудування [5]. Зі 100 провідних компаній світу за рівнем дохідності 61 підприємство належить до галузі машинобудування. У *табл. 1* наведено рейтинг найбільших світових машинобудівних виробничих компаній за рейтингом доходів, у мільйонах доларів США, за даними Fortune Global 500 у 2017 р. [6].

Таблиця 1

Провідні машинобудівні компанії світу відповідно до отриманого доходу, 2017 р.

Номер у загальному рейтингу підприємств	Номер у рейтингу машинобудівних компаній	Назва компанії	Сфера діяльності	Дохід, млн дол. США	Країна базування
1	1	Volkswagen Group	Виробництво автомобілів	288,888	Німеччина
2	2	Toyota Group	Машинобудування (різне)	265,172	Японія
3	3	Apple	Електроніка	229,234	США
4	4	Samsung Electronics	Електроніка	211,940	Південна Корея
5	5	Daimler	Виробництво автомобілів	185,235	Німеччина
6	6	Exor	Виробництво автомобілів	161,677	Італія
7	7	General Motors	Виробництво автомобілів	157,311	США
8	8	Ford	Виробництво автомобілів	156,776	США
9	9	Hon Hai Precision Industry	Електроніка	154,699	Тайвань
10	10	Honda	Виробництво автомобілів	138,646	Японія
12	11	SAIC Motor	Виробництво автомобілів	128,819	Китай
13	12	General Electric	Машинобудування (різне)	122,274	США
14	13	BMW	Виробництво автомобілів	111,231	Німеччина
15	14	Nissan	Виробництво автомобілів	107,868	Японія
16	15	China Railway and Engineering Group	Машинобудування	102,767	Китай

Джерело: складено за [6].

Отже, найбільші виробники машинобудування розташовані в США, Китаї, Японії, Німеччині, Південній Кореї. Провідні компанії світу займаються виробництвом автомобілів, літаків, електроніки, здійснюють виробництво важкої та сільськогосподарської техніки.

На машинобудування припадає близько 35% вартості світової промислової продукції [7]. Трудомісткими виробництвами виступають приладобудування, електротехнічна та аерокосмічна промисловість, атомне машинобудування та галузі, що випускають складну техніку, адже ці сфери пов'язані із забезпеченням кваліфікованою робочою силою, центрами наукових досліджень і розробок. Наявність сировинної бази також важлива для важкого машинобудування. Підприємства цієї галузі домінують у машинобудуванні США, Японії, Німеччини, Франції, Великобританії, Італії, Канади, де розвиваються практично всі види сучасного машинобудування. Високі позиції в машинобудуванні займають також Росія, Швейцарія, Швеція, Іспанія, Нідерланди. Машинобудування розвинених країн базується на високому рівні науково-дослідних розробок, високій кваліфікації робочої сили, орієнтоване на випуск технічно складної та високоякісної продукції. Машинобудування країн, що розвиваються, базується на дешевій робочій силі, спеціалізується на випуску працездатних, нескладних виробів низької якості.

Розглянемо більш детально основні тенденції розвитку машинобудування у країнах світу. Складною галуззю є важке машинобудування, яке охоплює виробництво важких машин або транспортних засобів, спеціально призначених для виконання будівельних або земельних робіт, а саме обладнання для бетонування, екскаватори, крани, дорожні машини, обладнання для обробки матеріалів, вітрові турбіни, гірничі машини та машин для нафтового буріння тощо. Згідно з доповіддю компанії Reportlinker [8] очікується, що світовий ринок виробництва важкого машинобудування досягне 230,9 млрд дол. США у 2020 р. Китай є найбільшим у світі виробником важкого обладнання та будівельної техніки протягом кількох років поспіль. Найбільшими світовими виробниками важкого машинобудування у 2017 р. стали: *Caterpillar* (США) – продажі 26,6 млрд дол. США; *Komatsu* (Японія) – продажі 19,2 млрд дол. США; *Hitachi* (Японія) – продажі 8,3 млрд дол. [8].

Перейдемо до характеристики світового суднобудування, яке в обсягах ВВП зосереджено в трьох східноазійських країнах, а саме – Китаї, Кореї та Японії та у 2017 р. становило 86% всіх поставчань (табл. 2) [9].

Отже, три гіганти суднобудівної промисловості (Китай, Південна Корея та Японія) охоплюють майже 95% ринку. Китай посідає найвищу позицію, зайнявши 44,8% ринку, тоді як Японія та Корея змінили позиції – Корея зайняла друге місце (24,7%), яке було

втрачено у 2016 р. Японія знову посіла третє місце у 2017 році (23,8%). Інші країни та країни Європи охоплюють 4,6% та 1,9% відповідно.

Таблиця 2

Обсяги ринку суднобудування у 2016–2017 р.

Країна	Частка ринку, %	
	2016 р.	2017 р.
Китай	44,9	44,8
Південна Корея	22,0	24,2
Японія	26,6	23,8
Європа	2,0	1,9
Інші країни	4,6	4,6

Джерело: складено за [9].

Що стосується виробництва сільськогосподарської техніки, більша частка ринку припадає на країни ЄС та НАФТА. До трійки найбільших компаній виробників сільськогосподарської техніки входять компанії Сполучених Штатів, Німеччини та Японії, серед них AGCO Corp., CNH Industrial N.V, Deere, Company Claas KGaA mbH, Escorts Group, Iseki & Co. Ltd. Kubota Tractor Corp., Kuhn Group, Kverneland Group, Mahindra & Mahindra Ltd., Same Deutz-Fahr Deutschland GmbH, та Tractors and Farm Equipment Ltd [10].

Уцілому у світі спостерігається така тенденція виробництва літаків. У 2017 р. виробництво в авіаційно-космічній промисловості становило 838 млрд дол., а саме: авіаційне та моторне машинобудування складало 28% (235 млрд дол.), цивільна та військова авіація – 27% (226 млрд дол.), авіаційне обладнання та комплектуючі – 26% (218 млрд дол.), космічне обладнання та сателіти – 7% (59 млрд дол. США), виробництво ракет (42 млрд дол. США) та інші види діяльності, включаючи польові тренажери, оборонну електроніку, державні дослідження становили 7% (59 млрд дол. США) [11]. Авіаційну промисловість у 2017 р. за обсягами виробництва очолили США – 408,4 млрд дол. США (49%), потім йшла Франція – 69 млрд дол. США (8,2%), потім Китай – 61,2 млрд дол. США (7,3%), Великобританія – 48,8 млрд дол. США (5,5%), Росія – 27,1 млрд дол. США (3,2%), Канада – 24 млрд дол. США (2,9%) і Японія – 21 млрд дол. (2,5%) [11].

Головними виробниками верстатів у світі є Китай, Японія та Німеччина. Світовими імпортерами верстатів є Китай, США та Німеччина. Основними експортерами верстатів у світі є Німеччина та Японія [12].

Світове виробництво автомобілів у цілому має позитивну динаміку. Основне виробництво автомобілів зосереджене в Китаї, Японії та Німеччині – близько 8 млн і 5 млн автомобілів на рік відповідно. За підсумками шести місяців 2018 р. реалізація автомобілів у світі збільшилася на 3,5%, до 48 млн дол. і 293 тис. шт. Світове лідерство з продажів автомобі-

лів зберігає Китай. Серед найбільших світових авто-ринків: США (1 млн 550 тис. шт. (+5,4%), Японія (449,2 тис. шт. (-4,6%), Канада (200,2 тис. шт. (-1,8%) та Корея (152,3 тис. шт. (-5,2%) [13].

Світовим лідером з виробництва електроніки є Китай, Сполучені Штати, Японія, Республіка Корея, Німеччина. Компаніями – лідерами у виробництві електроніки були:

- ✦ 1 позиція – *Samsung Electronics* (дохід 173,96 млрд дол.) – південнокорейська компанія, останніми нововведеннями якої є *Vixby* (власний власний AI-програвач *Samsung*), смарт-годинник *Gear S3* та перший набір бездротових навушників;
- ✦ 2 позиція – *Hon Hai Precision Industry (Foxconn)* (дохід 135,13 млрд дол.), відома виробництвом *iPhone*;
- ✦ 3 позиція – *Hitachi* (дохід 84,56 млрд дол.), основні сегменти – інформаційні та телекомунікаційні системи, соціальна інфраструктура, будівництво, цифрові медіа та споживчі товари, залізничні та міські системи та автомобільні системи;
- ✦ 4 позиція – *Sony* (дохід 70,17 млрд дол.) – японський виробник електроніки, ігрових пристроїв, перша компанія, що виробляє портативні транзисторні телевізори, транзисторні відеомагнітофони;
- ✦ 5 позиція – *Panasonic* (дохід 67,78 млрд дол.), раніше відома як *Matshushita Electrical Industrial Co.*;
- ✦ 6 позиція – *Amer International Group* (дохід 49,67 млрд дол.) – китайська компанія, що спеціалізується на виробництві кабелю;
- ✦ 7 позиція – *LG Electronics* (дохід 47,71 млрд дол.), є другим за величиною виробником телевізорів, виробляє також мобільні телефони, смарт-годинники, планшети та побутові електроприлади;
- ✦ 8 позиція – *Honeywell International* (дохід 39,3 млрд дол.), відома виробництвом термостатів, осушувачів та сигнальних систем;
- ✦ 9 позиція – *Mitsubishi Electric* (дохід 39,12 млрд дол.) – багатонаціональна компанія, що виробляє безліч електронних та архітектурних засобів, а також фотоелектричних панелей;
- ✦ 10 позиція – *China Electronic Corporation (CEC)* (дохід у 30,01 млрд дол.) – один з найбільших постачальників телекомунікаційного обладнання в Китаї [14].

Виходячи з тенденцій розвитку машинобудування у світі, основними напрямками розвитку машинобудівного комплексу України, враховуючи зарубіжний досвід, є:

- ✦ переважний розвиток наукоємних галузей;

- ✦ налагодження зв'язків з країнами – лідерами машинобудування для отримання досвіду та аутсайдерами – для формування ринків збуту;
- ✦ інвестиційна активність та державна підтримка машинобудівних підприємств;
- ✦ підвищення конкурентоспроможності машинобудівної продукції тощо.

Від результатів діяльності машинобудівних підприємств здебільшого залежить функціонування інших галузей промисловості. Стратегічні зміни на світових ринках вимагають активного впровадження новітніх трансформацій та результативної інноваційної діяльності на підприємствах машинобудування.

Машинобудування є багатогалузевим комплексом, який складається за класифікацією КВЕД з: виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництва електричного устаткування; виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань; виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів. Ремонт і монтаж машин і устаткування віднесено за КВЕД до окремої статті. Розглянемо обсяги реалізації машинобудівної продукції у 2011–2017 рр. (табл. 3).

Отже, аналіз рівня розвитку машинобудування у 2011–2017 рр. в Україні показав, що в період 2011–2012 рр. більшість напрямів машинобудування мала позитивні темпи розвитку, з 2012 р. по 2014 р. спостерігається поступовий спад, а потім, у 2015–2017 рр. – поступовий підйом, про що свідчать обсяги реалізованої продукції машинобудівних підприємств України. Негативні тенденції розвитку машинобудівної галузі підтверджується динамікою індексів промислової продукції. Перейдемо до аналізу індексів промислової продукції, а саме – машинобудування за 2013–2017 рр. (табл. 4)

Негативні тенденції розвитку українського машинобудування підтверджує зіставлення із зарубіжними країнами. Як відомо, у більшості розвинутих країн світу машинобудування є пріоритетною галуззю розвитку промисловості, оскільки має величезний вплив на всі сфери економічної діяльності країни, а саме: забезпечує рентабельність та конкурентоздатність товарів і послуг на ринку та сприяє зростанню матеріального та інтелектуального рівня населення.

ВИСНОВКИ

Українське машинобудування характеризується такими особливостями: довгі, сталі зв'язки з постійними клієнтами, тверда позиція на ринках; висока ступінь зносу; взаємозв'язок з металургійною промисловістю; значний науковий потенціал; вагома частина експорту до РФ; збільшення вартості сировини.

Перспективними для зростання в Україні є: агропромислове машинобудування та машинобудуван-

Обсяг реалізованої машинобудівної продукції підприємствами України у 2011–2017 р.

Промисловість	Обсяг реалізованої машинобудівної продукції у 2011–2017 рр., млн грн						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Машинобудування	130847,9	140539,3	113926,6	101924,7	115261,7	131351,8	168281,9
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	11529,0	7876,8	7508,7	8133,4	8772,9	12366,1	13783,3
Виробництво електричного устаткування	16715,6	22141,3	21832,4	21005,7	24038,5	26594,6	32986,9
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	37622,8	37567,8	34782,4	33524,8	41998,0	50105,3	59767,7
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	64980,5	72953,4	49803,1	39260,8	40452,3	42285,8	61744,0
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	27052,9	29381,1	29560,2	30956,4	35647,4	43650,3	56383,9

Джерело: складено за [15].

Індекси промислової продукції щодо машинобудування за 2013–2017 рр., відсотки до попереднього року

Напрямок машинобудування	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	86,4	79,4	85,9	102,0	107,9
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	86,0	77,9	71,3	124,2	109,2
Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	98,5	71,6	32,9	21,7	95,1
Виробництво радіологічного, електро-медичного й електротерапевтичного устаткування	35,0	44,2	129,3	139,8	82,6
Виробництво електричного устаткування	91,1	100,9	89,8	100,9	97,5
Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	98,9	116,5	91,0	104,9	95,0
Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	107,6	114,2	85,0	108,2	88,8
Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури	85,8	120,9	101,6	100,0	105,1
Виробництво батарей і акумуляторів	93,0	55,8	72,6	95,6	111,5
Виробництво проводів, кабелів і електро-монтажних пристроїв	74,1	86,5	92,2	103,1	103,1
Виробництво електричного освітлювального устаткування	97,4	87,8	83,3	103,7	74,1
Виробництво побутових приладів	91,0	84,4	77,5	92,1	96,5

1	2	3	4	5	6
Виробництво іншого електричного устаткування	69,4	101,0	110,3	70,6	128,3
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	93,5	88,7	87,5	102,3	106,6
Виробництво машин і устаткування загального призначення	109,6	87,6	89,3	88,9	92,8
Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	86,3	97,0	91,1	115,3	119,4
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	87,6	86,8	104,4	115,0	100,7
Виробництво металообробних машин і верстатів	62,3	75,6	97,3	103,0	107,5
Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	84,3	86,6	76,8	109,6	116,6
Виробництво машин і устаткування для металургії	84,9	93,2	71,6	111,0	103,8
Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	81,8	82,0	66,7	108,0	134,7
Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	81,5	74,4	117,2	107,1	105,3
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	79,8	64,3	85,0	98,4	115,5
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	89,3	90,3	118,6	99,1	112,4
Виробництво автотранспортних засобів	68,3	54,2	49,4	72,2	176,1
Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	93,3	96,5	125,2	98,5	110,9
Виробництво інших транспортних засобів	78,4	59,9	76,3	98,1	116,8
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	65,5	37,3	41,4	106,4	202,4
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування	90,9	93,0	84,5	101,3	111,1
Виробництво медичних і стоматологічних інструментів і матеріалів	98,6	88,1	46,6	82,8	118,0
Ремонт і монтаж машин і устаткування	87,9	91,9	84,9	99,5	107,5

Джерело: складено за [15].

ня, пов'язане з виробництвом продуктів харчування, оскільки останнім часом спостерігається збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, отже сільське господарство може прискорити розвиток сільськогосподарського машинобудування. Гарні перспективи для розвитку мають виробники електроніки та телекомунікаційного обладнання, оскільки галузь інформаційних технологій посідає в Україні лідируючі позиції.

Таким чином, подальший розвиток машинобудівних підприємств включає ряд питань, що пов'язані з такими сферами інноваційної діяльності, як гло-

бальне дослідження ринку та конкуренції; аналіз конкурентів та методів ведення конкурентної боротьби; визначення індикаторів інноваційної активності; гнучке координування діяльності підприємства за допомогою виробничих, фінансових та інформаційних технологій тощо. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гусєва О. Ю., Яковчук А. М. Стан та структура машинобудівної галузі України в умовах глобальних економічних трансформацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 4. С. 26–33.

2. Амоша А. И., Вишнеvский В. П., Збаразская Л. А. Неоиндустриализация и новая промышленная политика Украины. *Економіка промисловості*. 2012. № 1-2. С. 3–36.

3. Стадник В. В., Головчук О. В., Головчук Ю. О. Стан і чинники економічної динаміки підприємств машинобудування України. *Проблеми економіки*. 2017. № 2. С. 140–148.

4. Чукурна О. П. Стратегічні напрямки розвитку машинобудування в контексті економічних реформ в Україні. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 3. С. 36–42.

5. Машиностроение в мире. URL: http://www.geoglobus.ru/info/review20/geo_otrasl_m_h_508.php

6. Рейтинг найбільших світових машинобудівних виробничих компаній за даними Fortune Global 500 у 2017 році. URL: www.fortune.com/global500

7. The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/markets/419/transportation-logistics/>

8. Top 10 Largest Heavy Equipment Manufacturers in the World (2018). URL: <https://www.bizvibe.com/blog/top-10-heavy-equipment-manufacturers-world/>

9. Розвиток ринку суднобудування 2 квартал 2018 року. URL: <http://www.oecd.org/sti/ind/shipbuilding-market-developments-Q2-2018.pdf>

10. Global Agriculture Machinery Market 2014–2018. URL: <https://www.farm-equipment.com/articles/9884-global-agriculture-machinery-market-2014-2018-top-three-vendor-profiles>

11. Aircraft manufacturing. URL: <https://www.economist.com/topics/aircraft-manufacturing>

12. The Machine Tool Industry Is Booming Globally. URL: <https://www.mmsonline.com/articles/the-machine-tool-industry-is-boomingglobally>

13. These are the biggest car companies in the world. URL: <https://www.verdict.co.uk/biggest-car-companies/>

14. Top 10 electronics manufactures in the world. URL: <https://www.manufacturingglobal.com/top10/top-10-electronics-manufacturers-world>

15. Державний комітет статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES

“Aircraft manufacturing”. <https://www.economist.com/topics/aircraft-manufacturing>

Amosha, A. I., Vishnevskiy, V. P., and Zbarazskaya, L. A. “Neoindustrializatsiya i novaya promyshlennaya politika Ukrainy” [Neo-industrialization and new industrial policy of Ukraine]. *Економіка промисловості*, no. 1-2 (2012): 3-36.

Chukurna, O. P. “Stratehichni napriamky rozvytku mashynobuduvannya v konteksti ekonomichnykh reform v Ukraini” [Strategic directions of development of mechanical engineering in the context of economic reforms in Ukraine]. *Економіка: реалії часу*, no. 3 (2013): 36-42.

Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy: ofitsiyniy sait. <http://www.ukrstat.gov.ua>

“Global Agriculture Machinery Market 2014-2018”. <https://www.farm-equipment.com/articles/9884-global-agriculture-machinery-market-2014-2018-top-three-vendor-profiles>

Husieva, O. Yu., and Yakovchuk, A. M. “Stan ta struktura mashynobudivnoi haluzi Ukrainy v umovakh hlobalnykh ekonomichnykh transformatsii” [Status and structure of the machine-building industry of Ukraine in the conditions of global economic transformations]. *Економіка. Menedzhment. Biznes*, no. 4 (2017): 26-33.

“Mashinostroyeniye v mire” [Mechanical engineering in the world]. http://www.geoglobus.ru/info/review20/geo_otrasl_m_h_508.php

“Reitynh naibilshykh svitovykh mashynobudivnykh vyrobnychyykh kompanii za danymy Fortune Global 500 u 2017 rotsi” [The rating of the world's largest machine-building manufacturing companies according to Fortune Global 500 in 2017]. www.fortune.com/global500

“Rozvytok rynku sudnobuduvannya 2 kvartal 2018 roku” [The development of the shipbuilding market is the 2nd quarter of 2018]. <http://www.oecd.org/sti/ind/shipbuilding-market-developments-Q2-2018.pdf>

Stadnyk, V. V., Holovchuk, O. V., and Holovchuk, Yu. O. “Stan i chynnyky ekonomichnoi dynamiky pidpriemstv mashynobuduvannya Ukrainy” [The state and factors of the economic dynamics of the enterprises of machine building of Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2017): 140-148.

“The Machine Tool Industry Is Booming Globally”. <https://www.mmsonline.com/articles/the-machine-tool-industry-is-boomingglobally>

“These are the biggest car companies in the world”. <https://www.verdict.co.uk/biggest-car-companies/>

“Top 10 electronics manufactures in the world”. <https://www.manufacturingglobal.com/top10/top-10-electronics-manufacturers-world>

“Top 10 Largest Heavy Equipment Manufacturers in the World (2018)”. <https://www.bizvibe.com/blog/top-10-heavy-equipment-manufacturers-world/>

The Statistics Portal. <https://www.statista.com/markets/419/transportation-logistics/>